

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: АСПРАНТСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ СЕМІНАР

ВИКЛАДАЧ:

Деревська Катерина Ігорівна, доктор геологічних наук, професор, derevska@ukma.edu.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 4 ECTS

Заняття в аудиторії: 28 год.

Самостійна робота слухачів курсу: 92 год.

Форма підсумкового оцінювання: залік.

АНОТАЦІЯ

Курс дозволяє освоїти теоретичні, методологічні і практичні основи науково-дослідницької діяльності. Курс пов'язаний з основними екологічними та біологічними дисциплінами, сукупність яких визначила фахову підготовку майбутнього науковця. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент засвоїть сутність, структуру та організацію наукового дослідження та особливості основних методів та засобів емпіричного і теоретичного дослідження та специфіку методів наукових досліджень; навчиться планувати і організовувати наукове дослідження, зважаючи на його специфіку, та використовувати відповідні до його специфіки засоби, методики та процедури.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ:

***Мета курсу** – ознайомити студентів з процесами наукового дослідження, його структурою та методами дослідження. **Завдання** – виробити у студентів вміння застосовувати нові методи наукових досліджень, в основі яких знаходяться ідеї і принципи системного підходу, синергетики тощо.*

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
Засвоювати сутність, структуру та організацію наукового дослідження	Виконання практичних робіт та індивідуальних завдань. Групове обговорення за моделлю проблемно-орієнтованого навчання.	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Використовувати основні методи та засоби емпіричного і теоретичного досліджень	Виконання практичних робіт та індивідуальних завдань. Групове обговорення за моделлю проблемно-орієнтованого навчання.	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Визначити специфіку методів наукових досліджень	Виконання практичних робіт та індивідуальних завдань. Групове обговорення за моделлю проблемно-орієнтованого навчання.	Поточний контроль. Колегіальне оцінювання (peer-assessment).
Планувати і організовувати наукове дослідження	Виконання практичних робіт та індивідуальних завдань. Групове обговорення за моделлю проблемно-орієнтованого навчання.	Колегіальне оцінювання (peer-assessment). Підсумковий контроль

ЗМІСТ КУРСУ

Вступне слово

Курс надає можливість опрацювати практичні навички аспірантів із застосовування різних методів в наукових дослідженнях. Дисципліна спрямована на надання студентам можливості розвинути і критично осмислити надбання різних практик у відповідності до сучасних методів наукових досліджень.

Від учасників курсу вимагається систематично представляти проміжні результати своїх досліджень, що є одним із найважливіших засобів формування здатності до систематичної наукової роботи і комунікації.

Курс надає можливість аспірантам здійснювати презентації та апробацію перших результатів власних наукових досліджень, брати участь в наукових дискусіях, переймати позитивний досвід у проведенні дисертаційних досліджень, отримувати рецензування та консультації досвідчених вчених.

Тематичний план

№ з/п	Теми занять	Кількість годин
Семінар 1	Головні поняття і терміни аспірантського дослідного семінару та вимоги до нього. Наука як система знань. Основні поняття науки. Закономірності функціонування та розвитку науки, еволюцію її розвитку. Поняття аспірантських досліджень, основні ознаки та характеристики. Особливості структури аспірантського дослідного семінару, його об'єкт, мета, завдання, основні форми. Вимоги до наукових досліджень, основні види досліджень. Відмінності та спільні риси емпіричних та теоретичних досліджень.	4 год.
Семінар 2	Поняття методології наукових досліджень та її види. Поняття методу та методології, завдання методології. Різновиди та структурні елементи методології. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології. Фундаментальна і загальнонаукова методологія. Класифікація методів наукового пізнання.	4 год.
Семінар 3	Емпіричні методи наукових досліджень. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Верифікація, емпіричне дослідження, валідність, діагностична сила, надійність, репрезентативність. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Передбачуваність, планованість, цілеспрямованість, вибірковість, системність.	4 год.
Семінар 4	Експеримент. Вимоги до спостереження та етапи проведення наукових спостереження. Порівняння, узагальнення, вимоги до порівняння, види порівнянь. Довготривале, короткочасне, безперервне, дискретне спостереження. Специфіка експерименту. Етапи проведення експерименту. Сутність гіпотези, її особливості. Етапи розвитку гіпотези, вимоги, що до неї ставляться. Доведення гіпотези, способи встановлення істини: безпосередній та опосередкований.	4 год.

№ з/п	Теми занять	Кількість годин
Семінар 5	Зміст та складові науково-дослідного процесу. Стадії та схема науково-дослідного процесу. Організаційна, дослідна стадії та стадія узагальнення, апробації та реалізації наукових результатів. Процедура вибору наукової проблеми і критерії вибору теми. Обґрунтування актуальності теми, визначення її місця в науковій проблемі. Організація науково-дослідних робіт. Наукова організація дослідницької діяльності включає організацію дослідного процесу, управління ним і обслуговування. <i>Індивідуальне завдання: рукопис частини наукової статті, де викладено наукову проблему і критерії вибору теми.</i>	4 год.
Семінар 6	Суть та складові планування наукової діяльності. Програма та плани наукового дослідження. Формулювання теми дослідження. Вивчення стану питання і обґрунтування обраного напрямку дослідження. Мета дослідження. Загальні та конкретні завдання дослідження. Зміст, об'єкт, предмет дослідження. Вибір методів дослідження. Етапи роботи, календарний план роботи. Попередній та остаточний план наукового дослідження, план-проспект наукового дослідження. <i>Індивідуальне завдання: рукопис статті з сформульованими метою і завданням досліджень, змістом, об'єктом, предметом досліджень.</i>	4 год.
Семінар 7	Форми відображення результатів науково-дослідних досліджень. Форми викладу матеріалів дослідження. Публікації. Функції публікацій. Наукові видання. Науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання. Монографія, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей та матеріали наукової конференції, збірник наукових праць. Наукові неперіодичні видання: книга, брошура, наукові збірки, журнали. Види монографій: наукові та практичні. Форми висвітлення підсумків наукової роботи: тези, тези доповіді, реферат. Види рефератів: інформативні, розширені або зведені, наукові. <i>Індивідуальне завдання: рукопис статті з сформульованими висновками і перспективами подальших досліджень</i>	4 год.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів	Разом
Робота на семінарі	7	3	21
Оцінювання індивідуальних завдань	3	18	54
Екзамен (презентація дослідницької роботи)	1	25	25
Разом			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Виконання практичних робіт / індивідуальних завдань та їх презентація	18	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно, з максимальним використанням рекомендованої літератури. Доповідь структурована, логічна, послідовна; містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	10-15	Доповідь підготовлена і виголошена вчасно, але без дотримання вимог, викладених вище.
	5-9	Доповідь підготовлена з запізненням та/або містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
Участь в обговоренні доповідей	1-2	Аспірант бере активну участь у семінарі як дискусант.
	3	Аспірант задає змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.
Підготовка та презентація дослідницької роботи	21-25	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	15-19	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність у темі. Виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовно-стилістичні недоліки.
	1-14	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або містить плагіат.

**Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної
університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS**

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	Добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70	Задовільно		D (задовільно)
60 – 65			E (достатньо)
30 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (неприйнятно – з обов’язковим повторним курсом)

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до заліку) складає 60 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 59 балів) студент зобов’язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» студент має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії студент може обрати повторне вивчення дисципліни.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року)

https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normativna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iaкости-osvitnoi-diialnosti-ta-iaкости-vyshchoi-osvity/71-normativni-dokumenty

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Рекомендовані посібники

1. Бірта Г.О., Ю.Г. Бургу. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: навч. посіб. К.: Ун-т «Україна», 2013. 416 с.
3. Грищенко І.М., Григоренко О.М., Борисейко В.А. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Київ. нац. торг екон. ун т, 2001. 124 с.
4. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень. Навч. посіб. К.: Професіонал, 2004. 206 с.
5. Методологія та організація наукових досліджень (в екології) : підручник для студентів та магістрантів вищих навчальних закладів / М.О. Клименко, В.Г. Петрук, В.Б. Мокін, Н.М. Вознюк ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет водного господарства та природокористування, Вінницький національний технічний університет. - Херсон : Олді-плюс, 2012. - 473 с.
6. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К.: ВПЦ "Київський університет". 2018. 607 с13.
7. П'ятницька Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі. Навч. посібник К.: Виша шк., 2003. 116 с.
8. Пілюшенко В.Л., Шкрабак І.В., Славенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник. К.: Лібра, 2004. 344 с.
9. Попов М.В., Богатель Н.В. Індексція наукових текстів у міжнародних базах даних // Наука, технології, інновації. 2018. №3(7). С. 16–27.
9. Сурмін Ю. Майстерня вченого: Підручник для науковця. К.: Навч. метод центр освіти в Україні, 2006. С.120 207.
10. Цехмістрова Г.С. Методологія наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Видав. дім «Слово», 2008. 280 с.
11. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково дослідницької діяльності: Підручник. К.: Знання Прес, 2002. С. 63 79.
- 12 Методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. /Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу, К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.

Електронні ресурси

1. Дєдова К.В. Соціальні мережі для науковців / Точка доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/19265>
2. Соціальні мережі для науковців. – Точка доступу: <https://studway.com.ua/socmerezhi-dlya-naukovciv/>
3. Криштафович Л.А. Scopus. Web of Science / Точка доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/19255.9>.
4. DOAJ (Directory of Open Access Journals [electronic resource]. – Access: <https://doaj.org/publishers>

Затверджено на засіданні кафедри екології НаУКМА
03 вересня 2019 р. (протокол № 5)